

1944, 9. listopad. (České země). — Radiogram benešovsky orientované zpravodajské paraskupiny „Clay“ československému ministerstvu národní obrany v Londýně o nutnosti aktivizace odbojové činnosti na domácí půdě jako protiváhy lidového protifašistického hnutí, vedeného komunisty.

...¹ Obě tyto možnosti jsou podmíněny jedině Vaším zásahem — výsadbami.

ad 3. Nesouhlasíte-li s výsadbami ve dne, pošlete aspoň letoun trhavin nebo shodte nám na tři místa po EURECE s jedním mužem obsluhy, neb jen s pokyny (nemusíte dbát na měsíček) a pak rozvinout širokou sabotážní činnost hlavně na železnicích a transportech. Toto by jistě zahrálo velikou úlohu v nastávajícím údobí.

Výsledky mají pro nás dvojí význam: první — vyzbrojit pro uvedené účele, druhý — neméně důležitý — udržet rovnováhu s východem. Budou-li vyzbrojeni jen partyzáni, jak je tomu doposud, a to z východu, bude vliv východu absolutní.

V tom by nebezpečí netkvělo, ale lůza a bývalí komunisté získají celý vliv na vytvoření Národních výborů a tím dají směr celému dalšímu politickému vývoji. Třebaže dnes ubezpečují o naprosté oddanosti prezidentu Benešovi, nevíme, kdo se v tomto politickém směru ještě vynoří a jaký vliv získá. My však potřebujeme solidní základ pro vybudování politických a hospodářských poměrů v budoucí ČSR a hlavně nezávislé armády. To v našem prostoru mohou zajistit hlavně výsadky. Jsme připraveni a čekáme, že budou...²

AÚD KSC Praha. Fond 37, inv. j. 21/2, čís. 533. Záznam depeše.

¹ Na záznamu depeše je poznámka, že začátek a konec zprávy nedošel.

² V posledních letech druhé světové války působily na dosud okupovaném území v českých zemích různé buržoazní odbojové skupiny. Byli v nich jednak upřímní vlastenci, kteří vedli skutečný boj proti fašismu, jednak živly, které odbojovou činností sledovaly alibistické nebo konjunkturální cíle. Politicky se tyto buržoazní odbojové skupiny orientovaly na československou buržoazní emigraci v Londýně a přejímaly politický program dra Beneše. Dobře to vystihovala například zpráva II. odboru Ingrova ministerstva národní obrany z 10. října 1943 o situaci na okupovaném území, ve které se mimo jiné pravilo: „Nálada v lidu je neochvějně optimistická. Důvěra k prezidentu všeobecná. Soc. demokraté a nár. socialisté v něm vidí svého člověka, agrárníci, klerikálové a buržoazie pak záruku, že udělá s Ruskem takovou dohodu, která nám zaručí samostatnost a záchranu před pohlčením se strany sovětů.“ (VHA Praha. MNO Londýn — ŠVBM, čj. 181/taj.-1943).

Přes dobrou vůli většiny řadových příslušníků zapojit se do aktivního národně osvobozeneckého boje omezovaly se buržoazní odbojové skupiny především na spolupráci se západními zpravodajskými službami, neškodné šíření zpráv západního rozhlasu a neustálé urgencye o shozy zbraní, slibované ze Západu.

Za heydrichiády byly buržoazní odbojové skupiny skoro úplně rozbity. Pokud některé složky nebyly zasaženy zatýkáním, tak svoji činnost přerušily. Jedinou důslednou odbojovou skupinou v této době bylo ilegální komunistické hnutí, což doznávala i zpravodajská služba emigrační buržoazie. Tak např. II. odbor Ingrova ministerstva národní obrany ve své situační zprávě z 23. září 1943 musil konstatovat: „Komunisté: Činnost je větší a lepší než kterékoliv jiné politické strany. Sověty mají v Protektorátě nesporně své lidi a dobrá spojení. Čeští komunisté mluví to, co říká Moskva. Lid je informován řetězovými dopisy komunistů. Jména vedoucích nejsou známa. Spolupráce komunistů s ostatními celkem uspokojivá.“ (VHA Praha. MNO Londýn-ŠVBM, čj. 173/taj.-1943). Podobně i v další relaci, která byla zaslána do Londýna představitelem buržoazního odbojového hnutí z okupované vlasti koncem října 1944, se zdůrazňovala autorita, kterou komunisté v protifašistickém boji získali: „Počítajíce se skutečností... že je všeobecná nálada prosovětská, potřebujeme nutně, aby byla vyjasněna situace v tom směru, že buď dostanou zdejší komunisté autoritativní pokyn, aby se připojili k jednotné akci, při čemž je jim zaručeno nejen respektování jejich nároků, ale i nutná příprava reforem ve smyslu jejich programu, který je v podstatě přijímán dnes všemi složkami bez rozdílu, nebo dostanou komunisté pokyn, aby se ujali vedení a my se podřídíme tomuto vedení, pro což v podstatě by rovněž nebylo překážek z výše uvedených důvodů.“ (AÚD KSC Praha, f. 37, inv. j. 21/2, čís. 484—485).

Nové oživení činnosti buržoazního domácího odboje nastalo až na sklonku války, kdy vznikla řada nových odbojových skupin, jež však byly vesměs omezeny na úzký okruh osob (blíže viz dokumenty čís. 251 a 258 a poznámky k nim).